

מסורת הש"ס

(א) סוטה מד. אהלות פט"ו
(מ"ח, ז) הציור ע"פ הרש"ש

מוסף רש"י

לעשות לחצירו קצר לרץ לעשות חלל
 מעלה על פי המערה מקום פניו ו'
 על ו': **מלא המטה וקורביו**. כלומר
 נושא המטה: **ופוחה לנוכה שפי**
מערוס. הך מערה דלעיל ועוד
 מערה אחרת כנגדה דהוו להו ז'
 מערוס צין הכל נחלז וזכל אחת ש'
 בה ח' כורין ועכשיו יוכלו נושא
 המטה לבא מכאן ומכאן קרב האדדין
 שאין שם מערה לחלז ולא יהו
 דורסין על גבי המערות. וליכא
 לפרושי ופוחה לנוכה שפי מערות
 בר מהך דלעיל דהוו להו ג' דהא
 פרכין בגמ' [ע"ב] דאי לא מימא הכי ד'
 מערות לר"ש היכי עבדי להו כו'
 ואי איתא הכי נמי הוה מצי לאקשוי
 ההיא ארסיה עממה בג' מערות
 לרבנן. והא דתנא לעיל מערה ואח"כ

יצחק הקבר. שלמי המערה
 דלמחר צד צינן קריבת
 ג"כ שטין גדולת גדלות
 (ד' ז"ל ע"ד) על גש וחבר
 נכוחות סביב צינן ארסיה
 נמדת המה וחפזו לחונן
 והסערה מקורה בתקרה
 יושבו ושבו גומא רחבה
 נבד המערה ופוחה ש'
 התערה לחון גומא צינל
 התערה מנין פתח. ואותה
 גומא יצא מן המערה
 העומד בתוכו טורח.

כל מקום הארץ עומד בה
 טורח. דצין מערה חלקה
 היסעו ומחלחלה נכוחה, לא
 גזר רבנן בתמיס שחוכה
 יתפספו ד' אמות סביבותה
 חלל המערה, דדי גזר רבנן
 חלחלי אמות בתת הטעל
 הארץ, וכן נחלחל גבא אבא
 המערה, דדי להרוק אה
 האדם נחלחלי על הטוחא.
 אבא און פי הכי (ע"ח).

מוסף תוספות

א. שאין חוצר מספיק
 שטח שהרי שני מדרותיו
 נכגדו לו והשוכנין איבער
 אצותו נמצאו צריכין שטוחה
 חוצרת קבר אתאן אלף ש"ס
 רמנ"ן. ב. עין שמי"א
 למקח און לחריז דאן מיטמא
 און שני שטח טפה.
 ג. [ד]מכיס גזרז אלף
 מהמאט מיטמא לכ הנכנס
 באברע אצותיו כדי שלא
 יגדילו ויחזיקו בלתי הולות
 אלא ויחזיק סכור שלא לקבל
 שטח לחורש שפוטו דו
 ויחזיק אל דאצתה. ד. נכ"ס
 טוסקט מל. ז. [חיינאן] וכו'
 נפוש השוכנין כמין גר
 שומרון. ח. חצר החצר.
 ט. שמי"מק נכס מוס' הא"ש.
 י. עי"ש ומתבשר"ם שמיטע
 חוצותיו כמין גרז חזר חזר
 המהפצה, ולפי"א לא קשה
 מרשית חנוכה.

רבינו גרשום

[illegible]

(א) נראה ד"ל הוספה על ה' הרי ו'.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

קא.

עין משפט
נר מצוה

א מיי פ"ו מהל' טומאת מת הלכה ט וע"ש:

רבינו גרשום (המשך)

[illegible]

וּרְחֹבֵן שָׁשָׂה. וּפָא"י לַמִּזְרָג בְּסוּכָה (דף ת. ט.) שְׁהָאֵדָם תּוֹפֵס אִמָּה הֵייוּ כְּשֶׁהָאֵל בְּנוֹס אֶבֶל מִמָּה שִׁמְיוּ בְּנוֹס כֹּל כִּךְ אָף עִם הָאֵרֶיוֹן לֹא הָיָה כִּי אִם אִמָּה וְתַדַּע דְּבָלָא מְלֻבֹּשׁ אֵין מְחוּזֵין אִמָּה דְּהָא מִקְּמוֹ הֵיוּ אֵלֹא אִמָּה עַל אִמָּה בְּרוּם ג' אִמָּה וְזֵי אֵדָם עִירוֹם מְחוּזֵין אִמָּה בְּרוּם דְּאִמָּה בְּאִמָּתָא אֵין יִתִּיב:

ועושה חצר על פתח המערה.

כאן משמע שהחזר גבוה
מן המערה דהא צעי למימר
בגמרא שאחד מימין הפתח ואחד
משמאל נכנסין לתוך החצר דקאמר
בגמרא אי לבריאי לא קא מיתדאי
ווקשה דבפרק משוח מלחמה (סוטה דף
מזר). משמע שאין החצר שזה עס
וקרקע עולם אלא עמוק וזרין לעלות
כשיצא ממונו דמפליג בין פתחה
למעלה לפתחה מן הצד וכן פ"ה
שם וי"ל דאע"פ שהחצר עמוקה
המערה עמוקה הימנה:

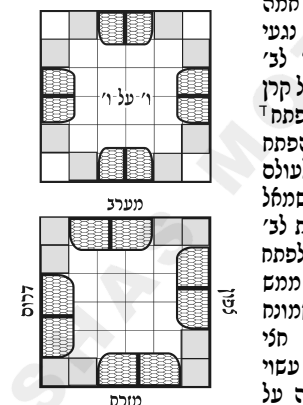
אי לבראי הא קא מיתדשי. ה"ה

דה"מ למיפרך הא קא נגעי
אהדדי^א אלא אומר ר"מ משום דה"מ
לשנוי במעמיק כדמשינן בסמוך
חצור הקבר העומד בתוכה שחור.

[illegible]

מה אכתי העומד בתוכו אחאי טהור

הא מה תפיס ד' אמות דהא לא מסיימי מחיתא^א שהא
קבור צחוך דהאר עלמיו ואם היינו אומרים דכותל המערה הוא אמה
לחתי שפיר אכל לא משמע הכי לקמן דחשיב כ"ב לר"ש ו"ה לרבנן
למשמע שאין צ"ן חלל המערה לחצר כלום וכו' דמדהרד ל"ה מחיתה
סביב המה א"כ הו' חצר שש על וסגר ממנה הדב' שיש ח'
ממנים לד' פתחי החצר הפתוחין לד' מערות [ועוד] קשה לר"י דלצ"ן
ימכן שאין פתח המערה רחב אלא ב' אמות ואין יכנסו עס המה
דע"כ אין צ"ן יומה דכור העשוי כמין גג רחב אמה על אמה וא"כ

המחשבה והאמת ואלו שאלו מקפידים בצחות שמושבע לרובח המערה להרחיקה
זוהי חלי אמה אל"פ שאלו שמושבע באורך המערה רחוק
בזמנו כן מקרן זוהי חלי אמה ומתרחק והולך בשוא ללד דרוס והמונח
המערב המערב הולך בשוא ללד מזרח ואין מקורבין יחד אלא
מ"מ לא חילקו חכמים בשוכבין ועוד יש ליתן טעם דאפילו
היו מרחיקין אותו שמושבע לרובח המערה חלי אמה מן הקרן לא
היו מרחיקין כלום שלא היו יכולים לפחות אמה ברובח המערה
בשכיל קל ולקצר דאם כן רחצה ה' וזה אינו יכול להיות לר"ש מפני
הכוכב שצד הפתח מימין ומשמאל ולרצון נמי לדיכא כוכב
ללד הפתח לא הוו יכולים לקצר רחצה מד' דאם כן איך היו מנמיסין
הארץ

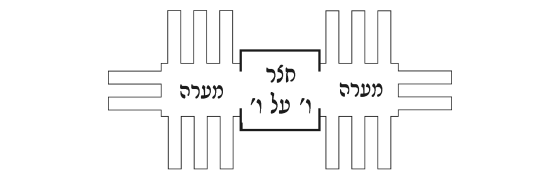
דאי הא קמיתדשי ותו הסנן חלר הקבר

ל הפתח ואחד מימינו לאחז לא ממשך ארכו והיאך חופרין ד' אמות
תחת ואחד משמאל ומימין הכוכין תחת קרקע החצר ד' אמות: הא
בסם הריב. ולא דמי לדריסת נושא המטה שדורסין על גבי המערות
לא לא קפיד ר"ש: וכן. דאם תמצי לומר דלדוושא לא חייב הסגן בזהדי
גבי המערות לר"ש ועבשיו עומד בחצר הקבר טהור דלין כאן
ובספרים שלנו כתוב אי לגואי בתוך המערה שחופר קבר ד' אמות
לו ולא נהירא דלין זה דומה לשאר הכוכין ולא חסיק אדעתיה
בגמרא אלן בכותל הוא כשאר כוכין והלכך פריך אי לבראי לא קא
נטהו כן עשה שני כוכין מצי לאחז הפתח וקופין כמין צור עמוקין
רמזשם הוא פורתא לא מיתדשי שאין ממקדשין כל כך אחורי הפתח:
קבורת

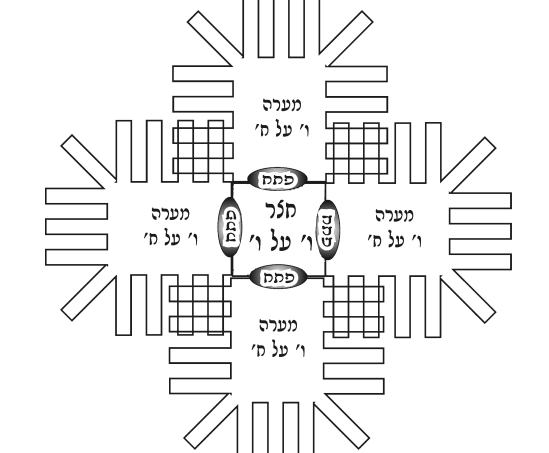
בכותל שארכו ח' ד' אמות לרוחב הד' כוכין וג' אמות
ששלה חירות שביניהן ושי חלאי אמה לשני הזוויות של אותו הכותל
ההרי ח' אמות: אחד מימין הפסח כו'. בגמרא מפרש היכי קיימי:
עושה חצר כו'. צין המוכר מקום לחצירו לעשות קבר צין המקבל

לעשות לחצירו קצר כרץ לעשות חצר
למעלה על פי המערה מקום פניו ו'
על ו': **כמלא המטה וקורביו**. כלומר
ובשאי המטה: **ופותח לפוכה שמי**
ממערות. הך מערה דלעיל ועוד
למערה אחרת כנגדה דהוו להו ז'
מערות צין הכל נחצר וכל אחת ש'
בה מ' כוכין ועכשיו יוכלו נושא
המטה לבא מכאן ומכאן מן האדדין
שאיין שם מערה לחצר ולא יהו
דורסין על גבי המערות. וליכא
לפרושי פותח לתוכה שמי מערות
בזר מהך דלעיל דהוו להו ג' דהא
פרכינן בגמ' [ע"פ] דאי לא תימא הכי ד'
למערות לר"ש הכי עבד להו כו'
האי איתא הכי נמי הוה מצי לאקשו
ההיא קושיא עממה ג' מערות
לרבנן. והא דחנא לעיל מערה ואח"כ

מערות ואחר כך מערה שנייה שכנגדה דהיינו לימני עושה חצר ופותח למזרח ב' מערות והלא אין קרוי חצר עד שיעשה חמלה המערה שהחצר בפניה דאין קרוי חצר אלא דבר שהוא כניסת בית או כניסת מערה: ומהכאן והלאה המוקל כריך חצר חמלקו ומקום ולעשות שמי פותח למזרח. מערות שכל זה תורת הקרב הוא: מערה דרגנן כזה:

ד' שמעון אומר ארבע. מערות נריץ לעשות מארבע רוחות
החזר וכל מערה י"ג כוכין כזה:

דהכל לפי הסלע. אכובין קאי שאם הקרקע חזק א"ל הפרש אמה בין בוך לבוך לכותל ועושה יותר מ"ג כובין ואם סלע הבא בידים ירחיק יותר מאמה זה מזה ולא יעשה יותר מד' או ה' כובין במערה ומי מתקנצל לעשות קצר לחצירו אין חושבין לכובין אלא לפי חזק הקרקע וירבה או ימעט כובין. ונראה צעירי דלמערות גמי קאי דהכל לפי הסלע יעשה מערות הרבה מכל ד' ורש"י התספתא (פ"ו ה"ו) מוכיח דקא תלמי ופוחת למוכס שתי מערות ר' אומר ד' לר' רוחותי' ר' יהודה אומר בטלע הבא בידו פוחת את שמימי מערות אסת אמרו לו ר' יהודה

ה'אפשר לר"ש נושאי המטה עוזבין על גבי המערות: **גמ'** ה"ג בפי' המעומד בצומו עהור. והכי פירושו הני תרי כוכי דר"ש דקתני אחד משל ארכן. אם בכותל המערה שחתם החצר חופרין אותו אחד מימין וברגלי נושאי המטה וקוצריה שמושבים שם המטה ומשתה ההוקפות מכל כד שצמדיאן את המטה לאחר דהסם בצביל יתרון לפי ההנכנס לאחר הקצר בשדה תיבה ומגדל ולא נטמא צמה שעבר בוך ואם איתא הרי נטמא צהאל שמהיל על גבי הכוכין שחתם החצר בקרקע המערה את קא מיתדשי כשרוצה לקבור צוכי הכותל הס' ולתקשקש ישיא בוך על משהנה שם שר הכוכין ליתר חתם שוליה ויתדשי: **דעיד** לה כחין נגר. מנעול של פתח זקוף שירות למלמלה ע"ד אמות ורחבין ו' על ו' ונתן המתיס זקופים ובסמךד לכותל החצר ע"ש

חופרין שיעור כוכין הללו ומכניסין בכרך המת בארונו: ר' שמעון אומר עושה תוכה של אמות באורך ופוחת לתוכה וכורה בתחילה י"א כוכין ד' מיכן כבול האורך שירחיק מכותל ובתל והכרך אמה בין כוך ראשון לכוך שני אמה וכוך שני אמה ובין כוך שני לכוך שלישי